

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

St. 5. V Ljubljani, 15. marija 1894. Leto XI.

Obseg: Sladkorna pesa. — Mednarodna sadjarska razstava. — Pomladna opravila s pšenico. — O povezovanju trtnih požlahtnitev s kavčukovimi trakovi. — Korist in poraba travniške brane. — Nalivke. — Prehlajenje konj. — Presajanje velikih dreves. — Prerezovanje volovskih parkljev. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Sladkorna pesa.

(Beta vulgaris altissima.)

Sladkorna pesa je le razvrsta navadne krmske pese, in se v tem razločuje od nje, da ima več sladkorja v sebi. Z umnim ravnanjem so dosegli toliko, da so vzgojili peso, ki ima 13 in celo 17% sladkorja v sebi; druge snovi pa (beljakovine in soli — tehniki jim pravijo „nesladkor“), ki otežujejo dobivanje sladkorja, so se zmanjšale. Da ima pesa v sebi sladkor, ki kristalizuje, spoznal je kemik Marggraf uže leta 1747.; toda dobivanje sladkorja iz pese je doseglo večji pomen še le v drugi polovici tega stoletja. Glavno pri pridelovanju pese je to, da jo kmetovalec prideluje za trg (kot tržno rastlino) ter iz zemlje dobiva mnogo dohodka, delavske moči in glavnicu zelo koristno porabi ter ima v pesnih odpadkih (zrezkih) izbornu krmilo. Vsled tega ima lahko več živine. Posredno pa pridelovanje pese vpliva tudi na poljedelstvo sploh, ker se zaradi njenega skrbnega obdelovanja in gnojenja polju poveča rodovitnost; gospodar sam pa se tudi mora učiti, kajti pridelovanje pese zahteva od kmetovalca več izobraženosti. Zato pa tudi vidimo, da po krajih, koder so sladkorne tvornice, cveto društva, šole pa se pridno obiskujejo. Pridelovanje pese pa tudi daje potrebnih sredstev, da kmetovalec more izobraževati sebe in svoje otroke.

Kadar izbiramo pesne vrste, ne smemo gledati le na množino sladkorja (manj nego 10% ga ne sme biti), ampak tudi na obliko pese. Pesa naj bo bolj tenka in ne sme preveč iz zemlje moleti; kajti tisti del, ki je nad zemljo, ima najmanj sladkorja v sebi. Sladkorna pesa naj bo stožkovita ali hruški podobna, ne sme biti

predolga, da se ne lomi, kadar jo rujemo; zgoraj naj bo pa tudi stisnjena. Pesa naj bo kakih 35 cm dolga, ne sme imeti mnogo korenin, niti glavne korenine razdeljene, bode naj bela ter nekoliko rdečkasto nadahnjena, gladka in listje naj raste blizu skupaj, da se laže obrezuje. Meso naj bode čvrsto in trdo, da se pesa lahko hrani v podsipalnicah, ne da bi gnila ali bi izgubila kaj sladkorja.

K dobrim vrstam sladkorne pese prištevamo 1. belo šlezko, 2. kvedlinburško, ki ne zahteva tako dobre zemlje kakor prva, 3. imperijalno, 4. vanclebensko sladkorno peso, ki je podobna imperijalni in ima zelo mnogo sladkorja v sebi. Izmed francoskih vrst naj imenujemo Vilmorinovo in Legrandovo sladkorno peso. Prva ima največ sladkorja v sebi, uspeva tudi v nižavah izbornu, daje mnogo pridelka, mnogo sladkorja; Legrandova pesa pa je prikladna le za višje lege.

1. Podnebje in zemlja. Sladkorna pesa zahteva mnogo toplote, sicer se nam ne izplača, ker ne naredi zadosti sladkorja. Pesa raste vse poletje in ves ta čas mora tvoriti mnogo snovi. Mrzli gorati kraji niso za sladkorno peso, pa tudi po suhih gorkih krajih ne uspeva, ker nima dosti soka ter vsled tega premalo obroditi in naredi premalo sladkorja. Vlažno (megleno, deževno) podnebje ali pa če je kakšno leto tako vreme, škoduje pesi, gorko poletje pa ji koristi. Za pridelovanje pese si izberimo zemljo, ki ima staro moč v sebi ter ima ugodno spodnjo plast. Zemlja naj bode globoka, sprsteninska, apnena, ne kislja in ne kamenita. Laporasta peščena ilova zemlja s predorno spodnjo plastjo je najboljše za sladkorno peso; sprijemna glina ali prerahel pesek nista za njo. Koder zastaja voda, treba jo je od-

peljati, sicer tak svet ni za peso. Na sprsteniških tleh ali po mužavah sladkorna pesa sicer bogato obrodi, toda daje malo sladkorja.

2. Razvrstitev rastlin. Sladkorno peso radi sadimo za kakim žitom ali za kako okopavino, slabše so listnate rastline, najslabše pa trpežne (večetne) detelje, ker je v njih mnogo mrčesov, ki škodujejo pesi. Najbolje uspeva sladkorna pesa drugo leto po gnojenih žitih, tudi po gnojenem krompirju ali sama za seboj. Za sladkorno peso najraje sejemo pomladno rež ali pa ozimno pšenico; ozimna rež zato ni dobra, ker jo je treba prej sejati. Prevečkrat se pa sladkorna pesa ne sme saditi na eno in isto njivo, sicer se preveč pomnože njeni sovražniki. Da zemlja ne donša več povoljnih pridelkov, ali kakor tudi drugače pravimo, da „onemore“, vzrok so mnogokrat ti sovražniki (n. pr. pesni objed, heterodera Schachtii Schmidt).

3. Gnojenje. Sladkorni pesi gnojé navadno z umetnimi, oziroma s tržnimi gnojili. Fosfati pridelka sicer ne pomnože, pač pa pospešijo pesi zorenje ter s tem pomnože sladkor. Manj uspešne so kalijeve soli. Dušikasta gnojila, kakor amonijakova sol ali čilski solitar, pomnože sicer pridelek, toda, če se ne rabijo pravilno, na škodo so kakovosti pese, posebno tedaj, če ne gnojimo tudi s kakim fosfatom. S hlevskim gnojem naj se nikar ne gnoji, ker tvori preveč „nesladkorja“, kar nam je seveda na škodo. Za krmsko peso je hlevski gnoj izboren, za sladkorno pa ne; ž njim naj se pognoji tisti rastlini, za katero nameravamo sejati sladkorno peso. Z zmetimi umetnimi gnojili se navadno gnoji spomladi pred saditvijo, oziroma setvijo; na glavo, t. j. kadar rastline rastejo, naj se pa ne gnoji več. Kadar se gnoji s čilskim solitrom, gnoji naj se s fosfatom; več nego 20 kg naj se ne vzame čilskega solitra na hektar. Tudi izločeno blato (usedlina) iz sladkornih tvornic, ki ima mnogo apna, fosforove kisline in dušika v sebi, in pa apno se rabi za gnojenje sladkorni pesi.

4. Obdelanje polja in setev. Za sladkorno peso moramo zemljo globoko zrahljati in dobro obdelati; globoko jesensko obdelanje je glavni pogoj za njeno uspevanje. Kakor hitro požanjemo žito, moramo njivo plitvo preorati (to lahko storimo s plugom, ki ima 3 ali 4 lemeže), povleči jo in morda celo povaliti. Jeseni z Zákovim plugom zemljo preorjemo 35—40 cm globoko. Kdor nima takega pluga, orje naj z navadnim eno brazdo dvakrat, da pride ž njim dosti globoko. Orje naj se na ploho, ne na grebene ali grede. Čez zimo pustimo njivo v surovi brazdi, spomladi, kadar se nekoliko osuši, jo pa povlečemo. Če sladkorno peso sadimo za okopa vinami, n. pr. za krompirjem ali tudi za peso samo, tedaj pa njivo samo jeseni globoko preorjemo. V začetku ali sredi aprila je peso treba spraviti v zemljo. Zgodnja setev je najboljša, vender pa mora biti zemlja uže zadosti gorka, kajti pesa kali še le pri 9·4° C. Pred setvijo naj se njiva še enkrat povleče in, če je kaj kep, naj se tudi povali, potem pa naj se takoj seme spravi v zemljo. Po krajih, koder se pečajo s pridelovanjem sladkorne pese, sejejo navadno s sejalnim strojem, ki seje v vrste. Manj kakor 30 kg semena naj se ne porabi na 1 ha; na težko zemljo se lahko vzame 10 kg več. Seme naj pride 2, k večjemu 3 cm globoko v zemljo. Vrsta od vrste naj bode 37 cm, in kadar se rastline razredijo, bode naj v vrsti rastlina od rastline 31 cm oddaljena. Zeleti je, da se ne prideluje predebela pesa (tehta naj približno 1—1·5 kg), kajti navadno ima debelejša pesa manj sladkorja v sebi. Po setvi naj se njiva zopet povali, da se seme dobro pritisne v zemljo.

5. Oskrbovanje sladkorne pese. Kadar se pesa pokaže iz zemlje, treba jo je začeti okopavati, še predno pribode plevel iz zemlje. Prvič naj se okoplje plitvo z motiko, pozneje pa z okopalnikom. Potem jo je treba razrediti, t. j. vse rastlinice odstraniti, kar jih je preveč. To delo opravljajo otroci mnogo laže nego odrastli ljudje. Ostale rastline se ne smejo zrahljati. Kmalu po razrejenji je zopet treba okopati z motiko in okrog rastlinic popletiti plevel. Čez 14 dni naj se pesa zopet okoplje z okopalnikom in pozneje še enkrat z motiko. Kadar pesno listje pokrije zemljo, potem se ne sme več okopavati. Sicer se pa z okopavanjem ne smemo obotavljati, kajti čim pridneje peso okopavamo, tem več sladkorja nam naredi. Osipati pese ni treba. Tudi obiranje ji škoduje in pesa naredi vsled tega manj sladkorja. — Sladkorna pesa ima precēj sovražnikov, n. pr. stonoge (julus), prasičke (oniscus), posebno pa pesne objede (heterodera Schachtii Schmidt), to so majhni črvički, ki objedajo pesi koreninice, vsled česar ne more povoljno uspevati, tudi v dobri zemlji ne. Tega škodljivca se je težko ubraniti, posebno, ker živi tudi na nekaterih drugih rastlinah. Profesor Kin (Kühn) priporoča na take njive, koder so se zaplodili pesni objedi, sejati pred peso kako tako rastlino, ki tem živalcam posebno ugaja, ter jo potem s koreninami vred uničiti, ker tako ugonobimo mnogo objedov. Dalje objedajo pesne korenine tudi podjedi (ogreci), bramorji i. dr. Listje objedajo mršniki (silpha atrata), ščitarji (cassida nebulosa), bolhači, glagólke (plusia gamma) i. dr.

6. Čas spravljanja. Pridelek. Pesa je zrela konci meseca septembra ali v začetku oktobra, t. j., tedaj ima toliko sladkorja v sebi, da se izplača njeno pridelovanje. Nezrela pesa otežuje dobivanje sladkorja, se težko hrani in da malo sladkorja. Ker pa pesa, kadar je hranjena, zelo pride ob sladkor, tako da ga ima manj nego manj zrela, začno jo rovat uže meseca septembra ter jo takoj zvozijo v tvornice; ostalo pa porujejo meseca oktobra, tako da še pred mrazom vso porujejo. Peso rujejo z lopato ali s pesnim rovalnikom, ročnim ali vprežnim. Izrovana pesa se obreže in takoj zopet podsuje. Pesni pridelovalci pravijo, da mora pesa priti iz zemlje v zemljo. Naložiti se mora pesa tako, da so na zunanji strani vrhni deli (glave) obrnjeni na venkaj, da je površina kolikor toliko gladka, in potem je na kup treba povsod enakomerno naložiti prsti. Na vrhu kupa ni treba narejati oddušnika. V eno podsipalnico (zasipnico) se dene kakih 25 do 40 meterskih (novih) stotov (2—3 voze) pese. Najprej se na peso naloži 30—35 cm na debelo prsti; če pa preti mraz, bode naj prstena plast debela 80—90 cm. Po krajih, koder pridelujejo sladkorno peso, je nikdar ne spravljajo drugam kakor v podsipalnice. Srednji pridelek sladkorne pese je 280 q, sicer se je pa pridelala 230—460 q na hektaru.

Mednarodna sadjarska razstava.

Iz Rusije 20. febr. (Izv. dop.)

„Ruska sadjarska družba“ je te dni svojim članom razposlala ustav ali pravila za razstavo, ki se ima odkriti v Petrogradu 22. sept. 1894. I. in ki bode trajala do 12. novembra t. l. Eden eksemplar teh pravil tu prilagam v izvirniku, kakor tudi dva „zajavljenja“, kakeršna se imajo poslati v pisarno razstavnega odbora vsaj do 13. maja 1894. I.

Razstava bode imela te le oddelke: 1.) Surovo sadje. 2.) Zelenjad. 3.) Suho sadje in suha zelenjad v

konservah in vsakovrstnih fabrikatih. 4.) Vinoreja. 5.) Hmelj, zdravilne rastline. 6.) Semena. 7.) Orodja in stroji. 8.) Literatura, učna sredstva, zbirke, načrti itd. 9.) Sadno drevje in sadni grmiči.

V „zajavljenji“, ki se ima poprej (do 13. maja) poslati v pisarno razstavnega odbora, treba je omeniti: 1.) Oni oddelek, v katerem razstavljalet hoče konkurirati. 2.) Prostor, katerega razstavljalet potrebuje za svoje predmete na tleh, na stenah i. t. d. v □metrih. 3.) Podrobno število predmetov. 4.) Ali misli razstavljalet sam razstavljati, ali pa poslati koga ali nikogar. 5.) Podpis razstavljalčev ali pooblaščenčev in podrobni naslov, ter tudi natančen popis kraja, kjer se pridelujejo razstavljeni predmeti.

Za kvadratni meter na razstavi bode približno treba plačati 70 kopejk do 10 rubljev (t. j. od 1—13 gld.) glede na oddelek in na mesto v razstavi. No to velja le za ruske razstavljalce; inozemski razstavljalci pa plačajo za prostor po dogovoru z razstavnim odborom. Razstavljalci imajo lahko tudi paviljone, kioske, vitrine i. t. d.; no načrte teh treba je predložiti odboru do 13. junija, in kadar jih odbor potrdi, začeti jih staviti 13. avgusta, tako, da bi bili gotovi do 13. septembra. Razume se samo ob sebi, da se z odborom „mednarodne sadjarske razstave v Petrogradu“ lahko dopisuje tudi v nemškem jeziku.

Predmeti za razstavo se začno sprejemati 15. avgusta ter se sprejemajo do 17. septembra; sadje pa in zelenjad dostavijo se lahko do 20. septembra. Predmeti morajo biti opisani v dveh eksemplarih z jasnim označenjem njih nazvanja (imena) in s podpisom razstavljalčevim ali pooblaščenčevim. Inozemski razstavljalci svoje predmete lahko dostavljajo v upravništvo „Ruske sadjarske družbe“, kjer bode v ta namen poslovala posebna pisarna. Pošiljatev mora biti frankovana. S parohodov in z železnice družba vzame razstavne predmete na svoje stroške.

Nadzorstvo nad rastlinami, sadjem i. t. d. vzame na se odbor, če razstavljalet ne bode osebno na razstavi.

Na razstavljenih predmetih so lahko označene cene; prodani predmeti morajo ostati na razstavi do konca ali pa se morajo zameniti z ravno takimi.

Ko se razstava konča, bodo se predmeti dajali nazaj razstavljalcem v teku 3 dni. Predmeti, ki se ne vzamejo ta čas, ostanejo družbi.

Kot nagrade se bodo dajale zlate, srebrne in bronaste medalje in pohvalni listi. Za posebne zasluge bodo razen tega naznačene še posebne nagrade.

Glede olajšave pošiljatev se „Ruska sadjarska družba“ misli obrniti do železnic in parohodnih društev, in vspehi teh dogovorov se bodo objavili pravočasno.

To so glavna pravila za razstavo. V priloženi brošurici je program za vse oddelke; no prostor v Vašem listu ne dopušča, da bi prevel vsega v slovenščino.

Razstave se lahko udeleži vsak sadjar, pa tudi razne kmetijske družbe kot take.

Želeti bi bilo, da bi se te mednarodne razstave v stolici Rusije udeležili tudi Slovenci. Gotovo so po Slovenskem krajevne (lokalne) vrste raznih plodov, s katerimi bi se Slovenci lahko pohvalili. Morda imate tudi kake posebne sušilnice ali kaka posebna orodja in stroje, katere so izumili pri Vas. Vaš mešančkar na pr. proslavlja se posebno v „katalogu“ učenega sadjarja Siminena, kateri uže nekaj let prodaja drevesca. Čepiče je dobil od Klenerta.

Razstavil bi lahko kdo tudi slivovec in žganje iz vinskih ostankov. Posebno pa bi jaz sovetoval poslati

na razstavo suhe češplje. V Rusiji jih postni čas veliko pokupijo za razne postne jedi; no na pr. besarabski „polu francuzski černosliv“, ki velja funt 15 kop. (!) je veliko slabši, nego kranjske suhe češplje, sušene po navadnem načinu, t. j. kakor so jih nekdanj kmetje sušili. Ako se pomisli, da je ruski funt nekaj manjši, nego stari avstrijski, in da je 15 kop. 20 kr. avstrijskega denarja, lahko izračunate, da bi stari avstrijski cent v Rusiji po tej ceni stal 20 gld.! Francoske suhe češplje prodajajo se tukaj ne ceneje, kakor po 60 kr. funt, torej po 60 gld. cent!

Dobro bi torej bilo, ko bi kak podvzeten človek sam prišel na razstavo in bi potlej v „Kmetovalci“ opisal, kaj je videl in bi to primerjal z onim, kar sadjarstvo daje Slovincem. Ako tukajšnji kupec Matohin vozi pomeranče in limone iz Sicilije po morji, gotovo bi se tem laže to ali ono dostavljalo s Slovenskega v Rusijo.

Nesreča je le to, da Slovenci in Slovani sploh nimajo onega podvzetnega duha, s katerim se odlikujejo drugi narodi. V Rusijo dobivamo za stotine tisoč rubljev svežega in suhega sadja s Francoskega; in med jabolki in hruškami je mnogo takih vrst, ki v enem ali drugem kraju Slovenskega odlično uspevajo. Rusija ni tako daleč od Vas, kakor bi kdo mislil, in tudi Rusi niso tako divji, kakor trdijo njih sovražniki. Zatorej obiščite smelo razstavo; razstavite kar imate dobrega in ne boste se kesali.

Drugim slovenskim listom bil bi jako hvaležen, ako ponatisnejo ta moj članek. Prof. M. Hostnik.

Opomnja uredništva: Ker je ta sadjarska razstava za Avstrijo zelo važna, imenovalo je vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo za njo posebnega komisarja, in sicer sekcijškega svetnika v kmetijskem ministerstvu, gospoda dr. Emila viteza pl. Herzmanovskega. — Ako hoče kdo prijaviti kaj za to razstavo, mora to zvršiti potom naše družbe, in sicer do 1. maja t. l. Prijaviti je natančen popis predmetov in prostor, ki je potreben za razstavne predmete. Razstavljanje v Petrogradu pa mora preskrbeti vsakdo sam. Prijav, ki se pošljejo neposredno v Petrograd, tamošnji razstavnii odbor ne bode uvaževal.

Pomladna opravila s pšenico.

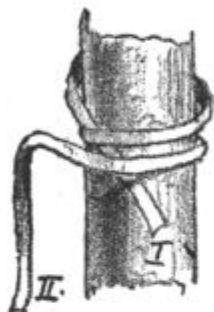
Ako je pšenica zimo dobro prestala ter spomladi v vsakem oziru dobro kaže, potem se lahko pusti v miru, da raste, kakor jej drago. Največkrat se pa lahko pripomore, da bolje uspe, ako se tudi v tem času primerno oskrbuje. Posebno pomladno brananje pšenici mnogo koristi. Tako delo je namreč jako umestno, kadar se zemlja na površji potrdi ali pa, če so vsled suše v zemlji nastale razpoke. Kakor uči izkušnja, se z brananjem pšenične rastline ne pokončajo, marveč je dognano ravno nasprotno; setev postane po brananju lepša in rastline se še bolj ukoreninijo. Velike koristi je brananje tudi zaradi tega, ker se ž njim pokonča mnogo plevla. Pa tudi povaljanje pšeničnega polja je mnogokrat priporočljivo, ki naj se pa izvrši potem, ko se je zemlja, katero smo zrahljali z brananjem, osušila.

Tudi ta delo upliva, da se pšenične rastline trdneje ukoreninijo. Brananje njiv se pa tudi zaradi tega priporoča, ker se ž njim zemlja, ki se vsled menjajoče se topline večkrat preveč zrahlja, nekoliko bolj skupaj stisne, vsled česar se nekatere koreninice, ki so se odločile od zemlje, zopet primejo. Ravno tako koristno je brananje pšenici, ki prebujno raste. S tem namreč, da se nekatere koreninice bolj v zemljo potisnejo ter se

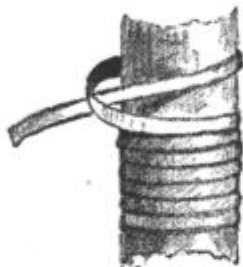
okrepé, ovirajo kasneje več ali manj, da pšenica ne poleže. Toplo se tudi priporoča pšenico skrbno in pridno pleti. Ako je pšenica sejana v vrste, pleve se lahko z okopalnikom. Ako pa je pšenica slabo prestala zimo in je revna, pognoji naj se ji najraje s čilskim solitrom. Prižanje naj se pa pšenica le tedaj, če raste prebohotno, pa še takrat redkodaj.

O povezovanju trtnih požlahtnitev s kavčukovimi trakovi.

Kdor zna povezati drevesno, vrtnično i. d. požlahtnitev, ta si zna pomagati tudi pri trtni požlahtnitvi. Veže se na razne načine. Kako se veže, je vse eno; glavna reč je, da je poveza tesna in enakomerna in da povsod enakomerno stisne in pokrije cepljeno mesto.

Podoba 16.

Podoba 17.

Poveza ne sme nikjer zažeti, a tudi ne sme pustiti, da sušéči zrak vpliva na cepljeno mesto. Vsak način cepljenja zahteva drugačno vezanje. Najslabše se veže zeleno cepljenje v razklad. Naš namen ni, govoriti o

vseh načinih povezovanja, marveč popisati le vezanje s kavčukovimi trakovi.

Kavčukov trak moramo s plošénato stranjo tako oviti okoli požlahtnitve, da je trta na dotičnem mestu popolnoma pokrita. Kdor hrani trakov, ta ne bo imel uspehov. Na drugi strani pa vendar velja izhajati s trakom določene dolgoti, zato je dobro pri povezovanju ravnati tako le: Povezovati začnemo redno spodaj, in sicer tako, da denemo konec traka poševno čez požlahtnjeno mesto ter ga držimo s palcem leve roke, drugi konec pa pričnemo ovijati, kakor to kaže 16. podoba, kjer pomeni II. vezajoči konec, I. pa konec, ki ga držimo s palcem. Kakor je razvidno iz te podobe, se prvi konec s tem pritrdi in se ne more več premikati. Ko je to narejeno, ni treba več držati s palcem ter delamo ovoj za ovojem toliko časa, dokler traka ne porabimo skoraj popolnoma. Na konci pa naredimo zanjko, kakor kaže podoba 17., ter jo dobro zategnemo. Dobro je, če zaradi večje varnosti naredimo dve zanjki. Na ta način drži vez. ne da bi bilo treba narediti voz. Tako vezanje je zlasti priporočeno pri cipitvi z naklado in pri cepitvi za zeleno lubad. Pri zeleni cepitvi je pa dobro vezati navskriž, kakor to kaže podoba 18. Samo ob sebi

Podoba 18.

je umevno, da se lahko veže tudi od zgoraj na vzdol. Kavčukov trak je med vezanjem vedno treba nategovati, tako da v resnici stiska.

Nikakor pa se ne priporoča s povezovanjem pričeti na sredi cepljenega mesta, kajti ob pričetku se ne more

nikdar dovolj trdno vezati, in ravno sreda zahteva največi pritisek.

Seveda se je iz popisa težko učiti povezovanja. Največ koristi dejanski pouk, katerega sedaj naši vinšćaki lahko dobijo skoraj povsod. Umetnosti pri celi reči ni nobene.

Pri zelenem cepljenju se večinoma podlaga bolj zdebéli kakor cepič. To se ne da preprečiti, če še tako tesno povežemo. To pa nič ne de, ker nič ne škoduje in je k večjemu le za oko manj lepo.

Korist in poraba travniške brane.

Mnogo se je uže govorilo in pisalo o travniških branah; toda naši kmetovalci še ne rabijo zadosti tega prekristnega poljedelskega orodja. Bodi mi dovoljeno, da iz svoje izkušnje nekoliko povem o koristi in porabi travniške brane.

Ker imam precej travnikov, omislil sem si brano, in sicer dvovprežno. Stala me je sicer 40 gld., a ti stroški so se mi povrnili v enem letu.

Kakor je vsako poljedelsko rastlino treba primerno oskrbovati, tako je tudi s travo na travnikih, katere smo v svojo škodo uže tako predolgo zanemarjali.

Poglejmo nepleto gredo, na kateri raste kuhinjska zelenjava; kako na njej v rasti zaostajajo rastline. Kako se pa potem bujno razvijejo, ako gredo oplevemo, pregozte rastline pa porujemo.

Ravno tako je pri koruzi, krompirji i. t. d., pa tudi pri travi na naših travnikih. Zato ji je treba spomladi zemljo zrahljati in jo osnažiti plevela, t. j. mahu. Travo je tako rekoč treba okopavati, tako da more zrak do korenin, kar je vsaki rastlini za dobro rast neobhodno potrebno.

Vse to pa se najbolje izvrši z dobro travniško brano. Pravim, da z dobro, kajti ni vse eno, če vlačim z navadno trdno brano, katera mi travnik deloma preveč raztrga, deloma pa ne doseže tal, ker se ne prileže površju zemlje, ali pa, če to delam z nalašč za to napravljeno brano, katera sestoji z mnogih posameznih, kakor veriga sklopljenih delov, tako da se tudi neravnemu travniku popolnoma prileže.

Da dobro povlečen travnik daje po tretjino, da po polovico več in boljše krme kakor nepovlečen, je dokazano in lahko potrđi vsak gospodar, kateri je to izkusil.

Poleg tega glavnega dobička, katerega nam donaša brananje travnikov, imamo pa tudi še drugega, postranskega, in to je mah.

Na prostranem travniku sem minulo pomlad dobil šest velikih voz mahu, in če računim voz po 5 gld., vredna je stelja le s tega travnika blizu toliko, kolikor me je stala brana.

Da je pa uspeh brananja popolen, treba je vedeti, kako se vlačí. Videl sem, da nekateri vlačijo v krogu, in sicer v podobni polževe črte; drugi vlačijo po eni strani tja, po drugi nazaj in še drugače. Po svoji izkušnji pa lahko trdim, da je najbolje, ako se vlačí po eni strani tja in po isti strani zopet nazaj. Prvo pot se mah zrahlja, drugo pot pa se izruje. Mah se potem z navadnimi grabljami pograbi in spravi na kupe.

Končno bodi mi še dovoljeno, da v nakup travniških bran najtopleje priporočam našo domačo tvrdko: Josip Lorber in dr. v Žalci. Ta tvrdka izdeluje brane

kot posebnost in je njena delavnica v to svrhu prav pripravno uravnana. Ker ima razven tega tudi svojo livarno s parno močjo, brane lahko ceneje prodaja, kakor vsaka druga tvornica.

Kar se tiče vprašanja, ali naj si naročamo eno- ali dvehprežne brane, priporočal bi večim posestnikom in celim občinam le drugo, kajti prva tehta blizu 60 kg in velju 26 gld., druga pa tehta blizu 83 kg in velja le 6 gld. več, t. j. 32 gld. F. R.

Nalivke.

V Rusiji, kjer se dobro in pristno vino težko dobo, pomagajo si ljudje s tem, da delajo razne jagodne nalivke. Najnavadnejša je nalivka iz višenj ali višnjevka in sliv — slivjanka. Nalivajo tudi malino, črno smradino (ribes nigra), ostrožnice in sploh vsake jagode. Posebno odlična je nalivka iz ivanovega grozdja ali agrasa.

Nalivka se dela tako le: V veliko butiljo nasuje se jagod, ki morajo biti kolikor se da zrele. Jagod se nasuje do vratu butilje in se potem nánje vlije čistega žganja ali pa celo spirita, komur ni predrag. Čez tri mesece navzame se žganje ali spirit soka in dišave jagod in popolnem izgubi svoj okus, tako, da kdor prvikrat pije kako nalivko, nikdar ne poreče, da je notri kaplja žganja. Pravi ljubitelji nalivke je nikoli ne sladé, ker je uže tako dovolj sladka. Drugi pa, ko zlijejo nalivko z jagod, nasujejo v butiljo zdrobljenega sladkorja, kateri popolnoma ves sok izvleče iz jagod, in ta sok vlijejo v prvo nalivko, da se zmeša z njo. Razne nalivke podobne so raznim vinom. Boljše pa so zato, ker gotovo nimajo na sebi sledov kake falzifikacije, kajti vsakdo jih dela za se, sebe pa nikdo ne vara.

Glavni pogoj je, da je žganje popolnem čisto. Ker pa časih ni dobiti takega, jemljeo rektifikovan spirit in ga uže sami razredijo s kuhano in prekapano vodo, ako ne hote prekrepeke nalivke. To priobčujem le zato, ker se bodo na mednarodni razstavi v Petrogradu razstavile tudi nalivke, in če se kdo misli razstave udeležiti, do onega časa lahko izgotovi nalivko iz črešenj, katere v Rusiji ne delajo, ker črešnje rasto le na jugu in so sploh jako drage. Prof. M. Hostnik.

Prehlajenje konj.

Prehlajenje je nepričakovano naglo ohlajenje telesa. Ker se telo lahko preveč ohladi zunaj ali pa tudi znotraj, razločujemo zaradi tega zunanje in notranje prehlajenje. Notranjemu prehlajenju je navadno vzrok premrzla pijača. Posledice notranjega prehlajenja so: kašelj, lijavica, želodčvevo in črevesno unetje in unetica grla, pa tudi zapčenost je pogostoma posledica prehlajenja. Zunanje prehlajenje ovira kožo v njenem delovanju. Zunanja koža namreč izločuje iz telesa tekoče in plinaste snovi. Ako se tako izločevanje ovira deloma ali se celo popolnoma zabrani, ima to gotovo tudi škodljive posledice. Ako koža redno deluje, razvija se cel život bolj redno. Sicer se pa konji tudi prehlade pri nagli izpremambi topline, na prepihu in pa v vlažnih hlevih. Jako nevarno je tudi vročega konja gnati naravnost v hladen, vlažen hlev, v katerem je več ali menj prepaha.

Isto tako nevarno je konje, ki so bili uže več časa v gorkem hlevu, morebiti celo pokriti z odejo, kar nankrat brez odeje, posebno v zimskem času, postaviti na

hud mraz. Pri takih prilikah se konji navadno najraje prehlade. Kako je torej treba ravnati s konji, da se ne prehlade? Odgovor na to vprašanje ni težek. Paziti moramo, da se izognemo vsemu, kar lahko provzroči prehlajenje. Ako se je pa konj prehladil in mu vsled tega prehlajenje ovira kožno delovanje, potem moramo skrbeti, da se konj dobro izpoti ter mu koža zopet začne delovati. To pa se doseže z drgnenjem, ako se konj toliko časa jaha, da se spoti, s parno kopeljo ali pa, če se zavije v namočeno odejo. Za notranje prehlajenje je pa dobro kuhano vino ali gorko pivo in bezgov čaj. Sicer pa moramo pripomniti, da se tedaj, kadar je prehlajenje uže popolnoma razvito, omenjena zdravila ne priporočajo več, ampak poiskati je treba dobrega živinozdravnika.

Presajanje velikih dreves.

Da bi v novih vrtih ali tudi v novih parkih kar moči kmalu prišli do senčnih prostorov, presajajo nekateri tudi velika drevesa vánje. Isto tako se zgodi, da se morajo zaradi novih stavb večkrat odstraniti uže velika drevesa. Taka drevesa se večinoma posekajo, večkrat pa jih tudi zaradi njihove dobrote ali lepote presade. Zato je dobro vedeti, kako je treba presajati, da nimamo preveč stroškov in da ob enem tudi dosežemo svoj namen. Najprej je treba 1 meter od drevesa okoli in okoli odkopati zemljo do korenin. Vse korenine, kar jih dobimo ali na katere naletimo, moramo prežagati. Ko smo to storili, denemo zemljo zopet tje, od koder smo jo vzeli, ter jo poravnamo. Prihodnjo pomlad in poletje poženo ostale, neprežagane korenine vse polno koreninic, rane na prežaganih koreninah se pa zacelijo.

Drevo, katero smo na ta način pripravili za presaditev, se potem izruje, ne da bi poškodovali še druge korenine. S tem smo si pa tudi delo olajšali; kajti primerno majhna kepa, ki nam zaradi svojih močnih korenin, ki imajo vse polno mladih koreninic, daje upanje, da bo drevo uspevalo, dela ne otežuje tako zelo in drevo lahko prenesemo ali prepeljemo na drugo mesto. Obseg nove jame bode naj 2 1/2 metra velik. Zemlja s katero hočemo napolniti novo jamo, mora biti blatna, nekaka brozga, da ž njo zamašimo vsak prostorček, vsako praznoto ob koreninah. Da pa drevesa ne nagne vihar, podpreti je moramo na treh straneh.

Prerezovanje volovskih parkljev.

Kakor konjem kopita, treba je volom večkrat prirezati parklje. Ker so goveji parklji bolj mehki nego konjska kopita in se tudi prej obrabijo, je neobhodno potrebno, da jih podkujemo, ako hočemo, da bode goved po trdih tleh laže vozila. Oba goveja parklja skupaj sta podobna konjskemu kopitu. Vsak parkelj za se ima pa stransko in notranjo steno in podplat. Vsak parkelj je zakrivljen od spredaj na znotraj, podplata pa sta ploščnata. Kakor se širi kopito, širita se tudi parklja. To se najbolj godi vsled hoje, pri kateri se širi tudi precep med parkljema. Stranska parkljeva stena je obokana in je debelejša nego navpično stoječa, nekoliko ovita notranja stena. Zadnja parklja sta daljša in tanjša nego prednja. Parkljev rog posebno hitro raste v hlevu ter postane mehak in drobljiv. Večkrat se pripeti, da se parklja prekrižata; zato se pa morata skrajšati. Tu pa nastane vprašanje, za koliko naj ju skrajšamo.

Pripomniti moramo, da parklja tvorita, ako stojita

pravilno drug poleg drugega, malone krog. Ako torej hočemo parklje na koncih prirezati, skrbeti moramo, da živina stopi na trdno podlogo. Ako hočemo parklje podkovati, napraviti moramo za vsak parkelj posebno, primerno podkev, ki je natančno izdelana po podplatu tistega parklja, na katerega jo hočemo pribiti. Ker bi pa ta podkev premalo držala, ker se na notranji rob zaradi pod rogom ležeče žilnate plasti ne zabije nič žebeljev, se pa od notranjega roba bolj proti prednjemu koncu kvišku potegne tanek jezik, ki gre tikoma notranje parkljeve stene kvišku in se potem ob zunanji steni zakrivi ali pripogne.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 46. Moje 6 do 7letne jableane imajo na nekaterih mestih raskavo lubad, ki se lušči. Spodaj se dela nova lubad. Nekatera drevesa so tudi tu pa tam črna, kakor bi bila okajena. Od kod pride to in ali je res, da je to od toče, kakor trdijo tukaj? (V. P. v Sv. M. na Štajerskem.)

Odgovor: Drevje lahko iz raznih vzrokov dobi raskavo lubad. Starejšemu drevju se lubad sploh lušči, spodaj pa se mu dela nova. So pa tudi vrste, ki uže zgodaj dobe tako skorjo. Raskavo lubad naredi tudi površne ozeblin in pa glive, ki lubadi zamoré vrhno plast, katera se potem suši in odpada. Če je drevje črno, kakor bi bilo okajeno, vzrok je temu neka vrsta gliv, ki se naseli na deblo. Bolezni debela, pri katerih odpada lubad, so nadalje gniloba kože, solnčne opekline in čreslovna bolezen.

Vprašanje 47. S čim se napravi les, ki se zasadi v zemljo, trpežen? (V. P. v Sv. M.)

Odgovor: Najstarejši način, les v zemlji narediti trpežen, je ožiganje. To delo Vam je menda znano. Še bolje je, če se ožigani konec namaže s katranom. Prvo in drugo gotovo nekaj pomaga, ker zavira gnilobo, oziroma trohnenje, toda le na površji lesa. Znotraj les vendar začne s časom gniti. Najboljša so sredstva, s katerimi napojimo les in katera sploh zavirajo gnilobo ali trohnenje. Taka sredstva so na pr. karbolinej, s katerim les večkrat namažemo. Karbolinej se zaleze globoko v les, pusti mu luknjice odprte, zato se les lahko naprej suši in znotraj ne trohni. Najbolje je les skozi in skozi napojiti s karbolinejem, z raztopino modre galice ali s kako drugo gnilobo ovirajočo rečjo, a v to svrhu je treba imeti priprav, kakor jih imajo za impregnovanje telegrafskih drog.

Vprašanje 48. Kakšno odškodnino smem tirjati za sadno drevje, katero mi bodo posekali, ker bodo skozi moj vrt gradili cesto? (F. P. v Č.)

Odgovor: Približno pravo vrednost od uže rodečega drevja dobite, če izračunate, koliko povprečno daje drevo dohodka vsako leto, ter ta dohodek množite s polovico tistih let, ki dotično drevo utegne še roditi. Na pr. Vi imate jabloano, ki Vam da vsako leto povprečno 3 gl. dohodka. Ta jabloana utegne roditi še kakih 20 let. Polovica od 20 je 10 in 3krat 10 je 30; torej ima drevo 30 gl. približne vrednosti. To je pa le vrednost dohodka, ne pa lesa, zato mora posekano drevo Vam ostati, oziroma je treba les posebej plačati. Mlado, ne še rodeče drevje cení se tako, kakor se mora tako drevje plačati, če je hočemo kupiti za saditev.

Vprašanje 49. Imam 2 do 3 orale sveta, ležečega v bregu, ki mi donaša jako malo dobička. Ta svet hočem polagoma pogozditi in, ker bi rabil kakih 20.000 smrek, hočem najprvo posejati del s smrekovim semenom. Svet je ilovnat. Prosim pojasnila, kje dobim dobrega, zanesljivega, kaljivega semena, koliko ga je treba in kdaj je najugodnejši čas za setev? (A. K. na B.)

Odgovor: Smrekovega semena se rabi 10 kg na oral² zemlje. To seme se najbolje seje jeseni. Gozdna semena je najbolje kupiti v kakem zavodu, ki se peča z dobivanjem takega semena, na pr. pri B. Seckelnu v Wiener-Neustadtu. Ako seme naročite, zahtevajte jamstvo za kaljivost.

Vprašanje 50. Ali se sme gnojiti trtam uže pri saditvi z umetnim gnojem, ki se prodaja pod imenom „Weingartendünger-Composition“ in kako? Ali je s tem gnojem treba res gnojiti le jeseni. (A. R. v M.)

Odgovor: Gnojenje nikdar ne škoduje; vendar gnojenje z umetnim gnojem pri saditvi ni umestno, ker v primeri s stroški ne donese posebnega dobička. Pri sajenji je bolje rabiti dober mešanec. Poznejša leta je pa umeten gnoj prav izvrsten. Tak gnoj se potrese okoli trt in se podkoplje. Neposredno h koreninam gnoja ne smemo dejati. Tudi spomladi se lahko gnoji z umetnim gnojem, če je iz tvarin, ki se kmalu razkrojijo; vendar je jesensko gnojenje vedno boljše, neobhodno potrebno pa takrat, kadar je gnoj sestavljen iz težko razkrojljivih tvarin, na pr. iz Tomásove žliundre, rožene moke i. t. d. Kakšna je „Weingartendünger-Composition“, nam ni znano, a navadno ne kaže kupavati takih zmesi, ker dajejo trgovcem le prijetno priliko, mešanico dražje prodajati, kakor treba, ter ji primešavati nič vredne reči. Dobro gnojilo za trte je solitrov superfosfat, katerega se rabi po 1 kg za 10 trt.

Vprašanje 51. Lansko leto sem posadil več jablan, katere sem obrezal ter so mi lepo rastle. Ali naj jih letos zopet obrežem? (M. A. v R.)

Odgovor: Novo vsajenemu drevju je prva leta treba vzgajati krono, kar se doseže s pravilnim prirezovanjem. Iz tega razvidite, da morate tudi letos in še prihodnja leta drevje obrezovati. Prvo leto je pa bolje drevo pustiti neobrezano, oziroma skrajšati mu le nekoliko mladike, ki so celó predolge in še le drugo leto se prične z obrezovanjem, kateremu je naloga vzgojiti pravilno krono.

Vprašanje 52. Kje se kupijo gumijevi (kavčukovi) trakovi, kakeršni se rabijo za cepljenje trt. (M. A. v R.)

Odgovor: Take trakove dobite pri tvrdki „Administration der Weinlaube“ v Klosterneuburgu pri Dunaji.

Vprašanje 53. Imam brejo junico, katero zelo žgače, če jo kdo prime za vime. Ali se bo pustila mlezi, kadar bo storila, oziroma, ali je kako sredstvo privaditi jo, da se bo pustila mlezi. (T. T. v D. L.)

Odgovor: Dobro je, da ste uže sedaj spoznali, da junico žgače. Tudi ni drugega sredstva, nego z lepim in potrpežljivim ravnanjem privajati jo na molžo. Postavite junico h kaki steni, dvignite ji eno spodnjih nog ter delajte, kakor da bi jo hoteli mlezi. To počnite dokler ne stori in tudi še potem, dokler se ne privadi na molžo. Glavna reč je pa lepo ravnanje in potrpljenje.

Gospodarske novice.

* Družbeno drevje je vse oddano in se ne sprejmejo nikaka naročila več. — Ker je letos došlo do 1. marcija izredno veliko naročil, primoran je bil odbor skrócić vsa pravočasno došla naročila za polovico, kar se tem potom javlja č. gg. naročnikom. — Drevje se razpošilja te dni.

* † Gospod Ignacij Klemenčič, posestnik v Kamnem Potoku pri Trebnjem ter dolgoleten član naše družbe, je umrl dne 7. t. m. — Meseca januarija je pa umrl gosp. Jos. Vidic, posestnik v Lescah in družben član. — Naj počivata v miru!

* Vse listine v zadevi arondovanja (skladanja) zemljišč so tudi še nadalje koleka proste, ker se je dotični zakon z dnem 3. marca l. 1868. podaljšal vsled zakona z dne 26. decembra l. 1893.

* Podružnica v Kovorji je imela dne 11. t. m. svoj prvi občni zbor, katerega se je udeležilo blizu 50 kmetovalcev. Pri zboru se je obravnavalo o gospodarskih zadevah, ki se tičejo tržiškega okraja, ter o raznih gospodarskih vprašanjih. Tajnik glavne družbe je pa v daljšem govoru razpravljaval nálogo in dolžnosti te podružnice, ki je prva v tem okraju.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 8. marca 1894.

Posvetovanje je vodil družbeni predsednik gosp. ces. svetnik Murnik, navzoči so pa bili odborniki gg.: Folakovski, baron Lazarini, Lenarčič, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik, Ogorelec in tajnik Pirc.

Odbor ukrene takoj oddajati bike švicke pasme, in sicer za ceno, ki je enaka polovici stroškov, katere je imela družba. (Glej razglas v današnji številki.) — Nadalje se ukrene takoj dati licencovati družbenega bika simentalske pasme, ki je na vzornem družbenem dvorcu na Viči, ter ga spuščati, in sicer po 60 kr. proti nakazilu, katero dobe le člani v družbeni pisarni.

Glede oddaje modre galice v l. 1894. se primerno ukrene.

Naredba kmetijskega ministerstva zastran sadjarske razstave v Petrogradu se objavi v „Kmetovalci“.

Na prošnjo kmetijske podružnice v Novem Mestu ukrene odbor priporočiti vis. dež. odboru nakup knjižice „Nauk, kako zboljšati rejo goveje živine“.

Od deželnega šolskega sveta naznanjena razdelitev podpor za šolsko vrtnarstvo se vzame na znanje.

Na prošnjo kamniške podružnice se nakloni pogorelcem v Stobu brezplačno nekaj cenejšega drevja.

Družbenim zastopnikom pri V. avstrijskem vinarskem kongresu se imenuje tajnik Pirc.

Družbeni stroj za izdelovanje drenažnih cevi, ki je sedaj na grajščini grofa Auersperga, se ukrene posoditi g. Žumru v Gorjah.

Glede pokončevanja hroščev odbor ukrene obrniti se do podružnic s prošnjo, da tudi one v svojem področju po možnosti vplivajo na strogo izvrševanje dotičnega deželnega zakona.

Poročilo o izpitih na podkovski šoli vzame odbor na znanje.

Za nove ude se sprejmejo gg.:

Jelenc Matija, posestnik v Dražgošah; Zajo Tomaž, posestnik v Žigmaricah; Gornik Francišek, posestnik v Žigmaricah; Rjavec Janez, posestnik v Šebreljah; Weiss Peter, posestnik v Dvoru; Lapanja Ivan, posestnik in zemljemerec v Kobaridu; Rolih Jožef, posestnik v Zarečji; Volk Jožef, posestnik v Suhorji; Krelbelj Anton, posestnik v Suhorji; Maslo Francišek, posestnik v Ostrožnem Brdu; Valenčič Andrej, posestnik v Čepnu; Mikuž Urban, posestnik v Zadlogu; Čuk Francišek, posestnik v Predgrizah; Podgornik Jakob, posestnik v Lomeh; Lampe Ivana, posestnica in trgovka v Črnem Vrhu; Koblanc Marka, posestnik v Velikem Vrhu; Virk Francišek, posestnik v Srednjih Gamelnih; Zakotnik Ivan, posestnik in tesarski mojster v Ljubljani; Pečevnik Janez, posestnik v Zaklanci; Jemec Anton, duhovnik na Suhorji; Volavšek Francišek, posestnik v Sevnici; Kokalj Janez, posestnik na Ledinci; Šetina Janez, posestnik v Vel. Bučni Vasi; Repnik Janez, posestnik v Šmartnu; Gašperin Janez, posestnik v Stari Fužini; Gašperin Jernej, posestnik v Stari Fužini; Kimovec Jarnej, nadučitelj v Banji Loki; Hladnik Simon, posestnik na Žagi; Strnad Matija, župnik na Ljubnem; Žmitek Janez, posestnik in trgovec v Stari Fužini; Biček Janez, posestnik v Davči; Kapler Ivan, župnik pri sv. Križi; Keržišnik Anton, posestnik v Mokronogu; Jurgele Anton, posestnik

v Vrbi; Frisch Karol, grajšč. oskrbnik na Krumpergu; Topolovšek Josip, učitelj in posestnik pri sv. Miklavži; Slivnik Janez, posestnik v Podhomu; Vondrášek Vaclav, kaplan v Št. Jarneji; Križnik Gašper, trgovec v Motniku; Vilenpart Jožef, posestnik in žagarski mojster v Boštanji; Vončina Matija, posestnik v Zgornji Tribuši; baron Artur Apfaltern, grajščak na Krupi; Dular Franjo, okr. živinozdravnik v Bosn. Gradiški; Rojina Franjo, nadučitelj na Vačah; Brenc Ivan, posestnik na Dovjem; Jakelj Francišek, posestnik na Dovjem; Šetina Kristij, posestnik na Dovjem; Dovžan Gregor, posestnik na Dovjem; Lakota Janez, posestnik na Dovjem; Skumavec Francišek, posestnik in gostilničar v Mojstrani; Klančnik Boštjan p. d. Meselč, posestnik v Mojstrani; Košir Josip, posestnik v Mojstrani; Peternel Martin, posestnik in trgovec v Mojstrani; Klančnik Janez, posestnik v Mojstrani; Robič Janez, lovčev sin v Mojstrani; Arih Ivan, posestnik v Srednjem Vrhu; Gregorc Janez, zidar in posestnik v Malem Mengšu; Jež Jakob, posestnik v Strmci; Krajnar Francišek, posestnik v Lazih; Lavpič Anton, posestnik v Planini; Lenassi Ivan, posestnik v Planini; Milavec Andrej, posestnik v Malnih; Pekaček Francišek, grajski uradnik v Hassbergu; Petkovšek Anton, posestnik v Lipljah; Ziberl Jakob, posestnik v Planini; Sturm Matija, posestnik v Dolenjih Ložinah; Belič Peter, cestnostavbeni podjetnik v Stalcarjih; Partl Josip p. d. Kosem, posestnik na Mačah; Brus Janez, posestnik v Novem Svetu; Švigelj Francišek, trgovec z lesom na Bregu; Šetina Ivan, posestnik na Kamni Gorici; Brolih Marija, posestnica v Gunceljah; Grašek Janko, posestnik in trgovec v Kamniku; Miklavc Marija p. d. Šercarca, posestnica v Šmihelu; Krušič Rupert, posestnik v Velinji Vesi; Šipec Miha, posestnik v Češnjevku; Huter Peter, posestnik v Globasnici; Jernejčič Andrej, posestnik na Unci; Tratar Anton, posestnik v Malkovci; Kmetijsko bralno društvo v Grižah; Čebašek Janez, posestnik v Št. Jurji; Gašperlin Janez, posestnik in c. kr. poštar v Št. Jurji; Jelenc Luka, nadučitelj v Št. Jurji; Kos Anton, učitelj v Voklu; Kukulj Anton, župnik v Št. Jurji; Kuralt Francišek, posestnik in gostilničar v Št. Jurji; Okorn Francišek, posestnik v Št. Jurji; Novak Gašper, posestnik v Hrastji; Okorn Marjeta, posestnica v Št. Jurji; Ropret Mihael, posestnica v Št. Jurji; Globočnik Mihael, posestnik v Vogljah; Vidmar Matija, posestnik v Št. Jurji; Loharnar Francišek, posestnik na Pečinah; Seljak Janez, posestnik na Dobravi; Lenasi Anton, župnik v Ihanu; Rolih Josip, posestnik na Topolci; Tomšič Anton, posestnik v Kosezah; Tomažič Francišek, posestnik in župan v Janeževem Brdu; Ahačič Barbara, posestnica na Pristavi; Korbar Francišek, gospodarski opravnik na Vrhovem; Sartori Francišek, posestnik v Uhanji; Trošt Janez, posestnik v Podragi; Praprotnik Anton, posestnik in opekar v Dvorski Vasi; Ahačič Janez, posestnik v Zlatni; Žnidar Anton, posestnik na Zgoši; Tavčar Josipina, posestnica na Zgoši; Škočic Alojzij, posestnik v Št. Vidu; Juntec Ignacij, posestnik v Kamenci; Ravnikar Josip, ekonom na Njivici; Piciga Josip, posestnik in obč. svetovalec v Dekani; Vrhovec Francišek, posestnik na Vrhovcih; Debelak Blaž, posestnik v Stari Oselici; Bartol Ivan, posestnik na Hribu št. 3; Bartol Ivan, posestnik na Hribu št. 6; Bartol Ivan, posestnik na Hribu št. 30; Bartol Ivan, posestnik in gostilničar na Hribu št. 58; Bartol Karol, posestnikov sin na Hribu; Knavs Matija, posestnik na Hribu; Knavs Alojzij, posestnik na Hribu; Kordiš Jakob, posestnik na Hribu; Bambič Josip, posestnik na Hribu; Lavrič Francišek, posestnik in kovač na Hribu; Lavrič Ivan, posestnik na Hribu; Knavs Francišek, posestnik na Hribu; Rus Ivan, posestnik in trgovec z lesom v Travniku; Vesel Josip, posestnik v Travniku; Lesar Francišek, posestnik in kovač v Travniku; Bartol Gregor, trgovec v Travniku; Kordiš Jakob, posestnik v Travniku; Knavs Janez, posestnik v Travniku; Debelak Josip, posestnik v Travniku; Lavrič Ivan, posest v Travniku; Levstek Jarnej, posest v Travniku; Mohor Janez, posestnik v Malem Logu; Vesel Jurij, gostilničar v Travniku; Turnherr Ferdinand, trgovec, gostilničar, posestnik in mašinist na Hribu; Papler Jakob, penzionist v Leopoldskirchenu; Urbas Francišek, posestnik na Dovjem; Grošelj Francišek, po-

sestnik na Poljanah; Lah Miha p. d. Hudgej, posestnik v Mojstrani; Grošelj Alojzij, veleposestnik v Dobji; Kavčnik Ivan, c. kr. sodni pristav in posestnik v Ljubljani; Aljančič Janez, posestnik v Kovorji; Klemenčič Jurij, posestnik v Kovorji; Ribnikar Janez, posestnik v Kovorji; Golmajer Janez, posestnik v Kovorji; Golmajer Martin, posestnik v Kovorji; Zupan Jožef, posestnik v Kovorji; Gros Janez, posestnik v Kovorji; Aljančič Jožef, posestnik na Hudem; Rožič Francišek, posestnik na Hudem; Rožič Jakob, posestnik na Hudem; Šlibar Janez, posestnik na Hudem; Pogačnik Janez, posestnik na Brezovem; Nadišar Janez, posestnik v Zvirčah; Erlah Miha, posestnik na Loki; Zupan Janez, trgovec z lesom na Loki; Brejc Janez, posestnik na Brezjah; Zupan Janez, posestnikov sin v Kovorji; Rabič Janez, posestnik na Dobravi; Ulepič Francišek, posestnik na Bučki; Čadež Blaž, posestnik na Trati; Uprava grada Ribnik; baronica Apfaltrern Silvina, grajščakinja na Gomačah; Travnar Mihael, posestnik v Varji Vasi; Semič Janez, posestnik v Verdrengu; Perpar Janez, posestnikov sin v Doberniči; Mrgole Janez, posestnik v Telčah; Šmole Ignacij, posestnik v Žubini; baron Schönberger Marquart, c. kr. okr. glavar v Krškem; Rumpert Janez, meščan v Krškem; Engelsberger Rupert, meščan v Krškem; Rupert Anton, meščan v Krškem; Vanič Janez, meščan v Krškem; Porenta Francišek, župnik na Sori; dr. Ivan Kopriva, mestni fizik v Ljubljani; Kopriva Francišek, zasebnik v Ljubljani; Trpin Matevž, posestnik v Rovtah; Cigale Anton, posestnik v Medvedjem Brdu; Fridrich Francišek, veleposestnik v Mirasanu; Prus Ivan, posestnik v Krmačini; Trošt Francišek, učitelj v Vodica; Pelicon Josip, župan v Lozicah; Potočnik Ivan Nep., trgovec in posestnik v Domžalah; Milavc Andrej, posestnik na Runarskem; Keržič Uršula, posestnica v Borovnici; Hostnik Ivan, posestnik v Gor. Čerovci; Barič Alojzij, posestnik v Krajni Vasi; Hribar A., c. kr. poštar v Kranjski Gori; Čuk Jakob, posestnik v Črnem Vrh; Simenthal Josip, c. kr. predstojnik pomožnih uradov dež. sodišča v Ljubljani; Pakiž Francišek, posestnik v Ravnah; Slabič Leopold, posestnik v Jaršah; Katoliška politična čitalnica v Čepovanu; Lorber Josip, posestnik v Žalci; Širca Josip, posestnik in župan v Žalci; Vrečar Fric, veleposestnik v Žalci; Petriček Anton, učitelj v Žalci; Novak Janez, posestnik na Prebačevem; Blagne Ivan, posestnik v Št. Jurji; Božič Janez, posestnik na Mlaki; Pernuš Ignacij, posestnik na Mlaki; Avsenik Anton, posestnik v Zapužah; Mandeljc Janez, posestnik v Zapužah; Kolman Jože, posestnik v Zapužah; Zagradišnik Matej, posestnik v Slatinah; Avman Viktor, trgovec v Krškem; Frulič Šime, župni pomočnik v Beršecu; Hribar Jožef, posestnik v Bičji; Činkule Francišek, posestnik v Dobrovški Vasi; Mole Martin, posestnik v Dobrovški Vasi; Žičkar J., župnik v Vitanji; Podlogar Jožef, posestnik na Brezji; Majerle Martin, posestnik v Predgradu; Štrucelj Matija, posestnik v Zapodji; Petrič Štefan, posestnik v Dvorski Vasi; Franciškanski samostan v Kamniku; Nemanič Martin, kaplan v Hrenovicah; Posega Anton, posestnik v Stranah; Milavc Anton, posestnik v Žužembregu; Resnik Francišek, župan v Moravčah; Miklič Josip, posestnik v Tlaki; Zavrl Francišek, posestnik v Javorji; Uranič Matevž, posestnik v Moravški Gori; Lah Simon, posestnik na Dovjem; Vilman Ivana, gostilničarka na Dovjem; dr. Klavda Ivan, c. kr. sodni pristav v Kamniku; Molan Janez, posestnik v Malem Vrh; Molj Aleš, posestnik v Trbojah; Kolar Matija, župnik pri Dev. Mariji v Polji.

Razglas

o oddaji čistokrvnih izvirnih bikov švicke (sive) pasme, katere je kupil podpisani odbor jeseni p. l. v Švici.

Podpisani glavni odbor odda meseca aprila t. l. 8 bikov čiste švicke pasme (sive barve), ki so prikladni za tiste kraje po Notranjskem in Dolenjskem, koder razven sive barve zahtevajo tudi večjo mlečnost, nego je običajna pri muricodolski govedi.

Te bike bode oddajal odbor na podlogi došlih prošelj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

1. aprila t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na družbenem vzornem dvorcu na Viči poleg Ljubljane;

2.) da plača ob vzprejemu bika polovico tistih stroškov, katere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu in pri vzreji čez zimo (Biki stoje družbo po 280 do 300 gld. torej je polovična cena 140 do 150 gld.);

3.) da podpiše zavezno pismo, s katerim se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz katerega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kateri bodo rabili prejetega bika čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. marcija 1894.

Razglas

p. n. udom kmetijske podružnice v Novem Mestu.

Odbor kmetijske podružnice v Novem Mestu bode dné 20. t. m., to je v torek po sv. Jožefu, točno ob 8. uri dopoldne na vrtu kmetijske šole na Grmu brezplačno razdelil 200 visokodebelnih jablan, in sicer med tiste svoje ude, kateri letos niso prejeli trt iz podružnične trtnice. Na p. n. ude, kateri bi imenovanega dné ne prišli, oziroma ne poslali po drevje, se odbor ne more več ozirati.

Za odbor:

V. Rohman s. r., načelnik.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske v Čatezi pri Trebnjem, ki bode v nedeljo dne 18. marcija t. l. po popoldanski službi božji v šolskem poslopji.

VSPORED:

- 1.) Poročilo o dosedanjem delovanju.
- 2.) Posvetovanje, kako in s katerimi prispevki naj se ustanovi trtnica.
- 3.) Razni nasveti predsednikov.

Odbor.

Listnica uredništva.

J. K. v G. Če imate dober blev in če znate s prasiči dobro ravnati ter jim privoščite dovolj pregibanja na planem, potem je najboljša pleme jorkširsko (angleško), ki hitro raste in se hitro debeli ter je zelo rodovitno. Take prasiče dobite pri naši družbi, a še le kadar pridete na vrsto, ker je jako veliko naročil.

V. Z. v S. Družba prav rada oddaje cepiče, ako kdo sam pride ali pošlje pónje, kajti izvršitve naročitev na cepiče družbenemu vrtnarju vzame preveč zlatega časa, da bi se mogel ukvarjati s tem. — Če tobakova voda ni pregnala ušic raz rastline v cvetličnikih, potem ne pomaga drugo nego mečkanje z roko.

T. G. v G. Po vodnem zakonu, katerega pa nimamo pri roki, Vam sosed ne more braniti odpeljati vode raz travnik. Morda Vam dajo pri okrajnem glavarstvu potrebnih pojasnil. — Sirek daje prav obilo dobre zelene krme.